

Hunde i de veterinærhistoriske samlinger

Hundehvalpe i glas fyldt op med sprit. Et hundehoved gennemskåret på langs med syn ind til den indre næse og hjernebassen. Et skab fyldt med hundekranier. En montre med et hundekranie, der omgives af formstøbte, røde arterier. Et finpudset hvidt hundeskelet opsat på en sort baggrund, der minder om et eksplosionsbillede. Præsentationen af hunde i de veterinærhistoriske samlinger kan virke lidt absurd og makaber.

TEKST LOUISE JOHANSSON FOTO ASKE RIFTORBENSEN

Skelettet af Musse Scheels dværghund

Grevinde Scheel (1868-1944) er Asta Maria Andrea Scheel – også kaldt Musse Scheel.

Hun var en meget ekstravagant personlighed, og hendes mand nummer to var grev Scheel. Hun boede på Strandvejen og kørte rundt i to hvide Rolls Royce – som var måske endnu sjældnere i bybilledet dengang end i dag.

Den eksentriske og rige grevinde, der nød stor pressebevågenhed, startede et filmselskab, der indspillede stumfilmen 'Hendes naade, Dragoner', hvor hun selv spillede hovedrollen. Senere optrådte hun på Casino for Alliance Francaise, og på et tidspunkt fremførte hun otte heste i cirkus. Musse havde mange hunde, da hun var en udpræget dyreven og en dygtig ornitolog. Hun sponsorerede og var plejemor for flere dyr i Zoologisk Have i København – bl.a. en hanløve, som fik hendes navn, Musse.

Musse, altså grevinden, ligger i dag på Assistens Kirkegården på Nørrebro.

I de veterinærhistoriske samlinger findes skelettet af en af hendes hunde bevaret. En dværghundetæve på 750 gram, der målte 30 cm fra snudespids til halerod.

Ude foran de historiske bygninger, der tilhører Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, leger tre glade hunde på en græsplæne, og en gruppe unge studerende i hvide kitler og træsko går forbi. Men inden for den store, grønne træder, bevogtet af busten af forne tiders berømte dyrlæger, gemmer sig enorme samlinger af døde dyr, mistofstre, makabre afbildninger, afstøbninger, konserverede dele af dyr, der har haft stor værdi i kommende dyrlægers dannelse.

Danmark har en af de ældste veterinære uddannelser i verden og dermed

også en gammel og meget omfattende samling af præparater, der viser eksempler på raske og syge dyr. Præparater, der både gennem undervisning og forskning har været altafgørende for at holde et højt niveau på dyrlægeuddannelsen i en tid, hvor man ikke havde samme mulighed for at finde billeder og illustrationer i bøger og på nettet. Bortset fra tegninger havde man ikke andre visuelle hjælpemidler end disse præparater. Dtidens dyrlæger og professorer har derfor lagt et stort arbejde i at bevare og konservere alt, der kunne have betydning for, at kommende dyrlæger skulle få en så stor forståelse

som muligt for, hvordan vores husdyrs kroppe fungerer og hænger sammen, og hvilke sygdomme de kan rammes af. Hvordan kroppen selv læger, eller hvordan den forgår, når den bliver udsat for sygdom eller traume.

Enkelte genstande kan spores tilbage til før skolens grundlæggelse i 1773, og samlet set indeholder de 10 veterinærhistoriske samlinger ca. 27.000 genstande og præparater. De ældste præparater stammer hovedsagelig fra heste og køer, som dengang var mest værdifulde. En ko havde stor økonomisk betydning for en familie, og der blev derfor lagt flere penge i at redde ▶

Skabeloner til kupering af ører

Kupering af hundeører blev forbudt i Danmark i 1987. Kupering af ører var fra starten en praktisk foranstaltning, fordi hunde, der kunne tænkes at være med i nogen form for kamp eller slagsmål, kunne komme slemt til skade i ørene, da de var nemme for en modstander at gribe fat i. Senere skete ørekupering mere af kosmetiske grunde og ses nu ikke længere etisk forsvarligt, hvorfor det heller ikke siden 2009 har været tilladt at udstille hunde med kuperede ører.

Hunde i de veterinærhistoriske samlinger

Kranietavler

Hundekranier af mange forskellige størrelser og racer er sat op på plancher i forskellige vinkler for at kunne nærstudere detaljerne i den anatomiske opbygning. Det ses bl.a. tydeligt, hvor stor forskel der er i pladsen til strukturerne i en hundens næse, der påvirker vejtrækningen, hos de kortnåsede racer i forhold til dem med lange næser. Man ser også, hvordan tandstillingen nøje passer sammen hos dem med lange snuder i forhold til de korte, hvor tænderne er blevet mere forskudt af hinanden. I kranierne, der er skåret på tværs, ses det sirlige, nærmest konkylieformede mønster, der dannes af knoglerne inde i næsen, og fra siden kan man se det kraftige kæbeled.

Hunde i de veterinærhistoriske samlinger

Længdesnit gennem hundehoved

Dette hundehoved kan nu findes i den zoologiske samling. Det blev brugt i zoologi- og anatomundervisningen sidst i 1800-tallet og i starten af 1900 og viser tydeligt, hvordan et hundehoved er opbygget. Der ses blandt andet tungen og dens muskulatur, de komplekse og fine strukturer, der styrer vejtrækningen inde i en hundesnude, og hvordan det fører ned til luftrøret, samt store- og lillehjernen.

Tandskiftning hos hunde

På tavlerne med mælketænder hos hunde ses det, hvordan de blivende tænder ligger og venter på at vokse ud. Man kan forestille sig, hvordan det går til, når de blivende tænder begynder at vokse og presser mælketænderne ud, så de kan blive erstattet med det fulde, permanente tandsæt.

en syg eller skadet ko end på en hund. At man sjældent brugte penge på en syg hund, afspejler sig i hundens ringe tilstedeværelse i de tidlige samlinger. I nyere tid er rollerne gradvist byttet rundt. I dag kan der lægges en formue på at redde en hund, mens en ko er lettere at erstatte med en ny. I dag bruger man hellere 50.000 kr. på en hund end på en ko. Derfor har hunderelaterede præparater gradvist taget mere og mere plads i samlingerne. Blandt andet ses i samlingen en brækket lærbens-

knogle fra 1874, der stammer fra en puddelhund på fire måneder. Unghunden gik med denne skade i 36 dage, inden den kom til dyrlæge og måtte aflives, da benet var begyndt at vokse forkert sammen. Et eksempel på, hvor længe et skadet dyr kunne gå med en alvorlig skade uden at blive tilset af en dyrlæge.

Misfostersamlingen

I øjeblikket er det kun en meget lille del af samlingerne, der er tilgængelige for

offentligheden, nemlig den patologiske samling, også kaldet misfostersamlingen, da den indeholder dyr med alle mulige sygdomme og deformiteter. Alt fra lam med hareskår til siamesiske tvillinger af bl.a. grise og katte og kalve med et øje.

Ordet patologi kommer af det græske patos, der betyder smerte eller lidelse og betyder læren om sygdomme og om, hvordan de diagnosticeres. Samlingen, som findes i en kælder på Den Kongelige Veterinær- og Landbo-

Hovedets blodforsyning

På dette hundekranie har man lavet afstøbninger af arterierne, der forsyner snude, næseparti og munddele med iltet blod. Man får et billede af, hvor kompleks en krop er, og hvor sirligt det hele er organiseret, hvordan de større arterier forgrener sig ud i mindre arterioler og afdækker alle dele helt ude i hud, tunge og snude. Det giver også et billede af, hvor stort et arbejde der har ligget bag, når datidens dyrlæger og professorer skulle skabe nye præparater til de studerende.

Ting hunde har spist

En af de nyere genstande i samlingen, som stammer fra omkring 1970-80, og som indeholder ting, man på Universitetshospitalet for Familiedyr har opereret ud af hunde. Her findes alt fra små pinde, der har siddet fast, til forskellige former for bolde – dele af fodbolde og hele tennis- og hoppebolde. Strømper, glaskugler, sten, kapsler, nøgler og ispinde. Der er også et stort antal nåle og fiskekroge, hvor det står beskrevet, at disse mange gange ikke er blevet lokaliseret, før en tråd blev set hængende ud af bagdelen på en hund. Når man trak i tråden, viste det sig, at den sad fast i tungen eller indersiden af kinden på hunden.

højskole (KVL), i dag en del af Københavns Universitet, har altså haft til formål at uddanne dyrlægestuderende i forskellige sygdomme hos dyr, og hvordan de skulle diagnosticeres. De veterinærhistoriske samlinger består af i alt 10 samlinger. Der er, ud over den patologiske samling, bl.a. en samling med instrumenter, der består af 16.000 genstande, og en samling med beslag til heste og kær på 8.500 genstande. Den patologiske samling var med sine 12.000 genstande tidligere verdens

største, men efter en omfattende oprydning i 1980'erne består den nu af 1.200 genstande. De står nu i en kælder på KVL, som de færreste kender til, men hvor offentligheden faktisk har adgang. Resten af samlingerne bliver, som det er nu, kun vist frem i form af udvalgte dele ved særlige lejligheder, fx ved Københavns Kulturnat, men et omfattende arbejde er sat i gang for at skabe orden i samlingerne og indrette dem i et museum, der er indrammet af KVLs historiske bygninger.

Præparaterne har i dag en stor kulturhistorisk værdi, fordi de er så veldokumenterede, og hvis de bliver registreret, vil de i fremtiden kunne bruges videnskabeligt og derved få en større forskningsmæssig værdi. Enkelte præparater bliver også stadig brugt til undervisning og i eksaminer for dyrlægestuderende.

Er du interesseret i at vide mere om de veterinærhistoriske samlinger, kan du følge dem på deres Facebook-side: <https://www.facebook.com/FrederiksbergCampusCollections/>